

Yhteenveto kuopiolaisten hyvinvoinnista valtuustokaudella 2013 – 2016

– ks. liitteenä diat, joissa tarkemmin hyvinvoinnista

Yleistä kuopiolaisten hyvinvoinnista

Kuopion väestönkasvu jatkui 2016 hyvällä tasolla neljän edellisen vuoden tapaan. Kasvu perustuu tulomuuttoon. Huoltosuhte on heikentynyt samoin kuin koko maassa ja vertailukunnissa.

Väestön koulutustaso on parantunut vuosittain kuten muissakin vertailukaupungeissa. Kuopiossa teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 3,8 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen ja se on keskimääräinen suhteessa vertailukaupunkeihin.

Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus on kasvanut vuosien mittaan tasaisesti (57 % v.2015) ja elämänlaatu on keskimääräinen suhteessa vertailukaupunkeihin.

Kuopion työttömyysaste oli joulukuun 2016 lopussa 13,8 % (14,8 v.2015). Kuopion työttömyysaste on matala verrattuna muihin vastaavan kokosiin kaupunkeihin. Kuopiossa pitkäaikaistyöttömien määrä (2400) on pienin suhteessa vertailukaupunkeihin, mutta se on jatkanut kasvua. Vertailukaupungeista vain Tampereella pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut. Myös ulkomaalaisten työllistyminen on Kuopiossa vaikeaa (ulkomaalaisia 2,4 % väestöstä, 32 % eli 400 henkeä työttömänä).

Tuloerot (gini-kerroin) ovat kunnassamme pienet ja pienimmät vertailukaupungeista. Pienituloisten kotitalouksien osuus on pienempi kuin vertailukunnissa, mutta kolmasosa kotitalouksista kokee hankaluuksia menojen kattamisessa. Asunnottomuutta on hyvin vähän.

Kuopiolaiset ovat neljänneksi tyytyväisempiä jaetulla sijalla Joensuun kanssa tarkasteltaessa 20 suurinta kaupunkia. Asuinalueeseen ja rakennusten kuntoon ollaan tyytyväisempiä kuin keskimäärin koko Suomessa. Katujen kunnossapitoon ollaan tyytyväisiä ja joukkoliikennettä suositaan yhä enemmän. Ilman ja veden laatu ovat hyvät.

Kuopio on suurista kaupungeista turvallisimpia, mutta huumausainerikokset ja seksuaalirikokset ovat myös meillä kasvussa. Perheväkivalta on lisääntynyt.

Kuopion kaupungin terveydenedistämisen aktiivisuuden indeksi (TEA) on noussut jatkuvasti ollen vuonna 2015 tasolla 73 (71 v. 2014, 68 v. 2013). Hyvä tulos on kuntajohdolla (92) ja ikääntyneiden palveluissa (88) ja liikunnassa (80). Kuopion väestön sairastavuusindeksi (Kela) on korkea suhteessa koko maan väestöön. Arvo on korkein myös vertailukaupunkeihin nähden, eikä tilanne ole muuttunut valtuustokauden aikana. Kansantautien osalta tilanne on parempi verrattuna muuhun Itä-Suomeen.

Asukkaat saavat liikuntapalveluista riittävästi tietoa ja osallistuvat niiden käyttöön aktiivisesti. Asukkaat ovat tyytyväisiä myös kulttuuripalveluihin.

Lasten, varhaisnuorten (peruskoulu) ja lapsiperheiden hyvinvointi

Lapsiperheiden ennaltaehkäiseviä palveluja on lisätty (kotipalvelu ja perhetyö) kuten myös oppilashuollon psykologi- ja kuraattoriresursseja. Kouluissa ja kouluterveydenhoitajilla on ravitsemus ja ruokakasvatusosaamista. Kuopiolaisista 8- ja 9-luokan oppilaista on ylipainoisia 13,7 %, mutta vertailukaupungeista tilanne on toiseksi paras (Kouluterveyskysely 2013). Päiväkoti- ja kouluruokailujen ravitsemuslaatua on selvitetty, jotta se olisi suosittelun mukaista. Välipalojen laatuun tulee kiinnittää huomiota.

Peruskoululaiset kokevat terveydentilansa hyväksi ja keskimäärin paremmaksi kuin vertailukaupungeissa. Tupakointi ja humalajuominen ovat vähentyneet varhaisnuorten parissa.

2013 yläluokkien oppilaista oli koulukiusattuna 6,7 % vähintään kerran viikossa. Tilanne on sama vertailukaupungeissa keskimäärin. Koulukiusaamisen vähentämiseksi on tehty valtuustokaudella runsaasti toimenpiteitä, mutta niiden vaikuttavuudesta ei vielä ole vertailutietoa.

Mielenterveyden häiriöiden vuoksi hoitoa saaneiden lasten määrä on ollut kasvussa ja tilanne on huono verrattuna vertailukaupunkeihin.

Nuorten ja nuorten aikuisten palvelut

Koulutuspaikan on saanut yhä useampi nuori. Koulutuksen ulkopuolelle on Kuopiossa jäänyt 6,4 % alle 25-vuotiasta nuorista. Kuopiossa tilanne on toiseksi paras vertailukaupunkien joukossa. Nuorisotyöttömyyden kasvu pysähtyi vuonna 2016. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli joulukuun 2016 lopussa 1258. Humalajuominen on vähentynyt toisen asteen opiskelijoiden parissa. Päihteiden käyttö on edelleen huolestuttavaa ammatillisten oppilaitosten opiskelijoilla.

Vaikeuksia opiskelussa on ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla (25 - 36 % riippuen alasta). Mielenterveyden ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on pysynyt samana viime vuosina. Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden määrä on kasvanut. Seksuaalinen häirintä (v. 2013 seksuaalista häirintää on kokenut peruskoululaisista 55 % ja lukiolaisista 51 %) ja väkivalta (peruskoululaisista on kokenut 14 %, lukiolaisista 14 % ja ammatillisen oppilaitoksen nuorista 19 %) ovat yleisiä. Nuoret kokevat myös fyysistä uhkaa (ammatillinen 23 %) paljon.

Nuoret harrastavat liian vähän liikuntaa, ja nuorten ylipaino on yleistä erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien keskuudessa. Lukiolaisista 21,8 % ja ammatillisen oppilaitoksen nuorista 33,8 % ei syö koululounasta päivittäin. (Kouluterveyskysely 2013, 2015).

Työikäisten hyvinvointi

Työikäisten hyvinvoinnin ongelmat liittyvät mielenterveyteen, päihteiden käyttöön sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin. Työikäiset harrastavat vapaa-ajan liikuntaa enemmän kuin suomalaiset keskimäärin, ja myös liikuntasuositus toteutuu heidän parissaan useammin kuin Suomessa keskimäärin. Matalasti koulutetut harrastavat riittämättömästi liikuntaa. Kasvisten käyttö on runsaampaa kuin keskimäärin Suomessa. Hedelmien, marjojen, kalan käyttö on kuitenkin vähäisempää kuin koko maassa.

Työikäisillä on mielenterveyden haasteita runsaasti. Myös päihteiden käyttö on huolestuttavaa. Päivittäin tupakoivien osuus väestöstä vähenee. Rahapelaaminen on ongelma useammalla kuin koko maassa keskimäärin.

Vaikeasti työllistyvien määrä on kasvussa, mutta tilanne on parempi kuin muissa vertailukaupungeissa. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut noin 300 henkilöllä edellisestä vuodesta. Toimeentulotukea saavien määrä on kasvussa 3,1 % v. 2015). Yksinäisiä ovat erityisesti 20-54v miehet.

Ikäihmisten hyvinvointi

Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus on erittäin hyvä (93,4 %) ja korkein vertailukaupungeista. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien yli 75-vuotiaiden osuus (1,4 %) on pienentynyt. Ikäihmisten kotihoidon palvelut vastaavat tarpeita (89 % v.2015). Aikuispotilaiden toimintakyvyn muutos kuntoutusjaksolla on koko ajan parantunut.

Päivittäin tupakoivien osuus (6,7 %) on laskenut. Terveytensä kokee keskitasoiseksi tai huonommaksi useampi ikäihminen kuin vertailukaupungeissa. Psykkisesti oireilevia ikäihmisiä on enemmän kuin koko Suomessa keskimäärin. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on kasvanut.

Vapaa-ajan liikuntaa harrastetaan enemmän kuin aikaisemmin, mutta lihaviin ikäihmisten osuus (23,7 %) on nousussa ja tilanne on huonoin suhteessa vertailukaupunkeihin.

Hyvinvointilupaukset ja hyvinvointitavoitteiden toteutuminen 2013–2016

Puolet asetetuista hyvinvointilupausten on toteutunut valtuustokauden 2013–2016 aikana. Tarvitsemme vielä vahvoja toimenpiteitä lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden sekä työikäisten hyvinvointilupausten toteutumiseksi tai lupausten realistisempaa asettelua. Alla hyvinvointilupaukset ikäryhmittäin ja niiden toteutuminen:

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus pienenee. Tavoitetaso v.2013 <2 %
-> *Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten (0-17-v.) osuus vastaavasta ikäryhmästä on laskenut ja oli vuonna 2015 2,0 %. (tietoa v.2016 ei vielä saatavilla)*
- Yhä suurempi osa 8-9 luokan oppilaista kokee terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi. Tavoitetaso v.2013: Alle 12 % kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi
-> *Vuoden 2013 kouluterveyskyselyn mukaan 12,8 % kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi. Luku on pienempi kuin vertailukaupungeissa tai maassa keskimäärin. Tuoreempaa vertailutietoa ei vielä ole saatavissa.*

Nuoret ja nuoret aikuiset

- Koulutuspaikan saa yhä useampi nuori 17 - 24-vuotiaista. Tavoitetaso v.2013 92 %
-> *Koulutuspaikan on saanut yhä useampi. Koulutuksen ulkopuolelle on Kuopiossa jäänyt 6,4 % 17 -24 -vuotiasta nuorista. Kuopiossa tilanne on toiseksi paras vertailukaupunkien joukossa.*

Työikäiset

- Työkyvyttömyyseläkettä saavien 16 - 64-vuotiaiden osuus laskee. Tavoitetaso v.2013 9,5 %
-> *Työkyvyttömyyseläkettä saavien 16-64-vuotiaiden määrä on laskenut, kuten myös vertailukaupungeissa vuosittain, ollen 7,5% v.2015. (7,9% v.2014, 8,2% v.2013)*
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus 25 - 64-vuotiaista vähenee. Tavoitetaso v.2013 3 %
-> *Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden (25-64-vuotiaiden) osuus vastaavanikäisestä väestöstä on kasvanut ja on Kuopiossa 3,1 % vuonna 2015 .*

Ikäihmiset

- Kotona asuvien osuus kasvaa 75 vuotta täyttäneissä. Tavoitetaso v.2013 91,2%
-> *Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut vuosittain ja tilanne on erittäin hyvä v. 2015 93,4 %. (92,4 %, v. 2014) ja paras vertailukaupungeista.*

Hyvinvointitavoitteet on asetettu hyvinvointikertomuksen pohjalta ja niitä on tarkennettu vuosittain. Vähitellen on huomattu myös se, että hyvinvointitavoitteet tulee olla melko yksityiskohtaisia, jotta niitä voidaan helpommin arvioida ja viedä eteenpäin toimenpiteinä (ks. vuoden 2016 hyvinvointitavoitteet dioissa). Lisäksi tarvitaan kuhunkin tavoitteeseen kohdistettuja toimenpiteitä kaikilta palvelualueilta. Lasten, nuorten ja lapsiperheitä ja työikäisiä koskeviin tavoitteisiin ei ole vielä päästy. Erityisesti varhaisnuoria ja nuoria koskevia tavoitteita on vielä haasteellista arvioida, koska kouluterveyskyselyn uudet tulokset saadaan vasta syksyllä 2017. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä ollaan oikealla tiellä, koska

koulutuspaikan saa yhä useampi ja nuorisotyöttömyyden kasvu on pysähtynyt. Ikäihmisten hyvinvointi on lisääntynyt tavoitteiden mukaisesti suurelta osin. Lisäksi kaikkia ikäryhmiä koskeviin tavoitteisiin on tehty vahvasti toimenpiteitä, mutta tulokset eivät vielä näy indikaattoreissa.